СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 143. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 21 червня 1930. VOL. XXXVIII. No. 143. Jersey City, N. J., Saturday, June 21, 1930. THREE CENTS.

ПІВ МІЛІОНА ЛЮДЕЙ ВИТАЄ БИРДА І ЙОГО ТОВАРИШІВ

ПЕРЕД САМИМ СІТИ ГОЛ ЗІБРАЛОСЯ 50,000 ЦІКАВИХ, ЩОБИ ВИСЛУХАТИ ПРИВІТНИХ ПРОМОВ. ВИТАЮТЬ БИРДА ЯК ВЕЛИКОГО ЧОЛОВІКОЛЮБЦЯ І ПРОВІДНИКА.

НЮ ЙОРК. — Небо й земля витали сердечно заступника адмірала Чарлза Бирда та його товаришів з їх поворотом з подорожі до полудневого бігуна. Бо день був прекрасний, а сотки тисяч людей у святочнім настрою ждали нетерпеливо на тих відважних дослідників, що покинули рідні хати, жінки та діти і віддали два роки життя на розслідження невідомих підбігунових просторів.

Між мужвою Бирда були люде, котрі відбули з ним подорож до північного бігуна, й ті, що перелетіли літаком океан. Всі вони разом з иншими, обсмалені від сонця і вітру, усміхались і раділи, що вернули до своїх домів.

Місто привитало Бирда дуже торжественно. Парада нагадувала цілковито ентузіязм, з яким повитано поворот Линдберга. Похід був довгий 5 миль. Здовж дороги стояло біля пів міліона людей.

Впорядчики свята мали на самім початку клопіт, головно з тим, що зробити з численними жінками, котрі доконче хотіли дістатися до своїх мужів і бути вже на кораблі, який був призначений для офіціяльних представників, і який не міг помістити стільки жінок. Навіть мати і жінка Бирда мусіли ждати і задоволитися тим, що тільки привиталися з Бирдом, махнувши рукою. Бо перше місце належало містови і його представникам, що мали перший доступ.

Сам Бирд підчеркнув, що наслідком подорожі до бігуна відкрито нові землі, простором 125,000 квадратових миль, які він обняв в посідання в імени Злучених Держав. Землі ті є багаті в ріжні мінерали й уголь.

Всіх учасників виправи наділено медалями міста.

Привитання скінчилось, а робітники взялися зараз до чистки міста. Треба було позамітати місця, якими переїжджав Бирд, й вимести 70 тон паперу, яким витано Бирда. Чистка треватиме 5 днів і коштуватиме $21,915. Кажуть, що по привіттю Линдберга вимели 1,800 тон паперу.

По параді вшановано Бирда обідом, у якім взяло участь 1,200 гостей.

ЗНИЖЕНО ПРОЦЕНТОВУ СТОПУ.

НЮ ЙОРК. — „Федерел Бенк оф Ню Йорк" знизив редисконтову стопу на два й пів процентів. Є це найнижча процентова стопа за ввесь час істнування цеї інституції.

ТРЕТЯ ЖЕРТВА МАНЯКА.

ЗАПОВІДАЄ, ЩО ЩЕ ЗГЛАДИТЬ ЗІ СВІТА 7 ОСІБ.

НЮ ЙОРК. — 400 детективів і 2,000 полісменів далі шукають по дільницях Ню Йорку маняка, котрий уже вбив двоє людей, а третю особу важко ранив і заповів, що має ще забити дальших 7 осіб.

В четвер пострілив він важко Мориса Горовіца в Брукліні, коли він сидів у своїм автомобілю і розмовляв з жінкою. Смертельно раненого Горовіца відвезено до шпиталю. Маняк, постріливши Горовіца, зник і залишив у дільниці Квинс записку, що ще полює на смерть 7 осіб.

ЙОНҐ ВИСТУПАЄ ПРОТИ ТАРИФИ.

СЕН ФРЕНСИСКО. — 4,000 делеґатів, які зїхалися на конвенцію „Ди Нешенел Електрик Лайт Есосіейшен", прислухувалися промові Овена Д. Йонга, в якій він критикував американську економічну політику, а особливо нову тарифу. Йонг підчеркнув, що Америка мусить радикально змінити свою економічну політику, коли не хоче втратити світових ринків для збуту своїх товарів. Він підніс, що нова тарифа викличе лише негодовання у чужих краях, без яких Америка не може обійтися з огляду на надпродукцію хліборобських і фабричних виробів.

ПРОГИБІЦІЯ ЦЕ СПРАВА ВИХОВАННЯ.

СЕЙВИЛ (Лонг Айленд). — Професор Колюмбійського университету Персивал Займондс твердить, що прогибіція не належить до політики, а є справою виховання й здоровля. Тим питанням мають займатися наукові інституції, а не Протисалунова Ліга і їй подібні односторонні установи.

ЖИДИ БОРОНЯТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — На жидівськім конгресі широко обговорювано справу недопускання Жидів до деяких бизнесів і наукових заведень. Рішено точно прослідити ту справу.

ВИДАТКИ НА КАМПАНЮ МОРА.

НЮ ЙОРК. — На правиборчу кампанію за Мора видано $44,000. Сам амбасадор дав зі своєї кишені $15,000.

ПЛАТЯТЬ ПОДАТКИ.

ВАШИНҐТОН. — Урядово подають, що державний скарб сколектував титулом податків за цей місяць $186,173,000, себто на $66,000,000 більше ніж у тімсамім часі минулого року.

СКИДАЮТЬ МЕЙОРА.

ДІТРОЙТ. — Зібрано 111,270 підписів, які домагаються уступлення новообраного мейора Бовлеса. Нові вибори відбудуться на протязі найближчих 25 днів.

СМЕРТЕЛЬНА ЗАБАВА З КРІСОМ.

Іван Паньчук з Білого Потоку, пов. Чортків, насипав до дула австрійського кріса пороху й запалив його. Слідував вибух. Кусники заліза вбили Паньчука на місці.

СВЯТІ СЛОНИ И БАЛЕВІ СТРОЇ.

Сіямський міністер внутрішніх справ видав недавно цікавий розпорядок. На підставі цього розпорядку доступ до святих слонів дістануть тільки ті особи, що будуть відповідно убрані. Тубильців обовязує національний стрій, а заграничні туристи можуть оглядати святі слони тільки в балевих строях, отже: панове в фраках, а пані в балевих сукнях.

ВІДКРИТТЯ ҐАЛАПАСА ПЧОЛИ.

Французький часопис „Матен" пише, що один пасічник відкрив ґалапаса пчоли, який робить тим комахам великі шкоди. Тим ґалапасом є маленька мушка, котра складає яєчка на хребті пчіл і це спричинює їхню смерть.

ЗАМОРДУВАЛИ ДВІ ОСОБИ Й ЗРАБУВАЛИ 59 ЗОЛОТИХ.

В лісничівці Зеляв у державних велюнських лісах (біля Лодзі) напали бандити на дім лісничого Ясінського, вбили його та його 15-літнього сина, а опісля зрабували 50 золотих готівкою, кілька перстенів і годинників. Бандити втікли. Поліція веде слідство.

ПРАМОВА АФРИКАНСЬКИХ НАРОДІВ.

Новітні лінгвістичні досліди ствердили, що єгипетська мова належить до групи муринсько-африканських мов. На цій підставі фільольоґи доказують, що Єгиптяне й инші народи, котрі замешкують африканський континент, мали колись спільну мову. Порівнючі студії над ріжними муринськими діялектами вказують на те, що всі ці нарічя, як Банду, Дагоме й ин., походять від єгипетської мови. З того висновок, що прамовою чорного африканського населення є мова Єгиптян.

ЗАСУД БРАТІВ ҐНІДЕЦІВ.

В суботу, 24. травня закінчився перед львівським судом присяжних процес проти братів Павла та Михайла Ґнідеців зі Сеньковець (пов. Рава Руська). Першому з них обвинувачували за підпал загороди Гриця Задубинного, громадського писаря в Сеньківцях і за вбивство крісовою кулею Юрка Задорожного. Його брата обвинувачували за співучасть у закидуваних злочинах.

Після промови прокуратора та оборонця д-ра Льва Ганкевича судді присяжні 7-ма голосами потвердили вину Павла Ґнідеця в напрямі злочинну вбивства, а одноголосно заперечили закид підпалу. Михайла Ґнідеця признали 8-ма голосами співвинними в убивстві. На цій основі трибунал засудив Павла Ґнідеця на кару смерти (шибениця), а Михайла Ґнідеця на 6 літ тюрми.

ГРАД УБИВ КОРОВУ.

В громаді Деревно, в барановицькому повіті (біля Новгородка), град величини курячих яєць убив корову.

РУМУНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ОБУРЕНИЙ НА ВИДАТКИ ДВОРУ.

У румунськім парляменті велася довжезна дебата над видатками королівського двору. По ухваленню видатків на королі парлямент обурювався на видатки королевої-вдови Марії та королевича. Міністри вставили в буджет 125,000 долярів для королевої-вдови, а деякі посли хотіли ці видатки зменшити. Також хотіли вони зменшити пенсію королевича, що мала виносити 40,000 долярів. По вияснениях міністрів видатки ухвалено.

ЛЮБОВНА ТРАГЕДІЯ В ГДИНІ.

Францішка Адамського, що мешкає в Гдині, зрадила його любка Марія Гурська. Він довідався про те, запросив Гурську до своєї кімнати й там підчас розмови нагло кинувся на неї й тяжко її поранив штилетом. Гурська впала на землю й вдавала, що є вбита й тим способом вратувалася від смерти. Адамський думаючи, що вбив свою любку, вискочив з кімнати крізь вікно. Та вбийника на подвірю придержали инші мешканці дому й віддали поліції. Ця подія викликала в місті велику сензацію.

РОКОВИНИ ПІДНЕСЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ БАНДЕР.

Чимало дат забувається, — таких, які треба би й варто би памятати. Одною з таких забутих дат, це день, в якому на щоглах Чорноморської фльоти замаяли українські бандери. З цією подією тісно звязане питання українського моря, як одного з невідлучних передумов світлого розвитку українського народу у кращій будуччині. Тому варта цю подію пригадати. Це було в початках 1918 року. У боротьбі з московськими большевиками військові частини Запоріжців, що оперували на Лівобережжі під проводом полк. Болбачана, посувалися на полудне та ввійшли на територію Криму. Однак у цілости опанувати його й дійти до моря не вдалося, бо німецьке головне командування, спираючися на постанови Берестейського мира, який у міжчасі заключено зажадало від українського уряду завернути з Криму українські війська. Населення Севастополю про це не знало і з тугою виждало приходу української влади. У цьому вижиданні, в днях 29. квітня 1918 року, всі военні кораблі чорноморської фльоти, що стояли на якорях у севастопільському порті, підняли українські жовто-блакитні бандери. Одночасно контрадмірал Саблін телеграфував українському урядови, що чорноморська фльота признає свою приналежність до України і просив дальших наказів. Однак замісць українських військ, до Севастополю вступили Німці. Контрадмірал Саблін, не діждавшися відповіди, відплив з найкращими кораблями на Чорне море. Там опісля затопили їх большевики. Друга частина чорноморської фльоти оставала під українськими бандерами ще до жовтня 1918 року, аж поки не приплили военні кораблі антанти й загарбали її; підводні човни були затоплені. Врешті остання частина української чорноморської фльоти находиться тепер у порті Бізерта, в далекій Африці, жлучи ще своєї долі.

ПЯТИЛІТТЯ „ПОЛЬСЬКОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ РЕПУБЛИКИ".

Рада народніх комісарів постановила уладити свято 5-літнього істнування польської автономної републики ім. Мархлевського на большевицькій Волині. Комуністичний польський часопис „Серп" видасть спеціяльне число, що зясовуватиме розвиток і добробут польської меншости на Радянській Україні, а рівночасно гноблення меншостей у Польщі. Рівночасно відбудеться зїзд польських комуністичних організацій, в якім візьмуть участь представники польської компартії та Західньої України. На зїзді відслонять Ленінів памятник. Польська секція III. інтернаціоналу видасть відозву до робітників і селян Польщі, що підкреслюватиме значіння істнування в СРСР автономної польської републики, на якій повинен взоруватися польський пролетаріят.

ТРАФИЛА КОСА НА КАМІНЬ.

При приїзді поспішного поїзду з Кишинева до Яс стався там неприємний випадок. Поручник Ґриґорів при вcіданню у вагон відтрутив на бік і обидив одного цивіліста, який оказався при своїй жалобі на нетакт старшини німецьким консулем у Загребі. Для старшинського корпусу справа неприємна.

ПРОМИШЛЯЮТЬ, ЧИМ МОЖУТЬ.

В Парижи відкрила поліція робітню, в якій виготовлювалися образи старших французьких малярів. Головою товариства, що промишляло торговлею фальшивих образів, є внук славного французького маляра Міє. Зпочатку підробльовав і продавав він лише образи свого діда, а опісля взявся і до підроблювання творів инших малярів. До пошкоджених належать англійські музеї, що дали Міє вторгувати 3—4 міліони франків. Французькі часописи кажуть, що поліція у звязку з цею справою заарештує на днях около 12 осіб, котрих арештування викличе скандал, якого Париж вже давно не бачив.

МОТИКОЮ ВБИЛА ЛЮДИНУ

В селі Девятирі, пов. Рава Руська,— підчас сварки Анни Віт з Василем Кузинком 19-літня дочка Вітової, Ксеня, вдарила Василя Кузинка мотикою по голові так сильно, що він по кількох годинах помер. Ксеню Віт арештували.

КАРА СМЕРТИ.

Окружний суд в Бидгощі засудив на кару смерти через повішення 22-літного рільника з Ґотоня, пов. жмінський, Івана Ґрайку. Його обвинувачували в тому, що він підступно звабив до ліса свою любку, 18-літну Анну Ціховичівну, вбив її там, а опісля порубав її тіло на куски й кинув до ріки.

ЧЕРЕЗ КАШЕЛЬ ЗЛОМАВ ТРИ РЕБРА.

Сороклітний лікар у Торкей (Англія), здорово збудований, як закашлявся, то від того зломалося три ребра. Коли кашель поновився, тріслo і четверте ребро.

ФРАНЦІЯ ГОВОРИТЬ ПРО ВІДПЛАТУ АМЕРИЦІ

ВЖЕ ПОЧАТО ЗАХОДИ В ПАРЛЯМЕНТІ.

ПАРИЖ. — У палаті послів французького парляменту вже поставлено внесок на нове унормовання торговельних відносин між Францією та Америкою. Франція має перестати трактувати Америку як „найбільше упривілейовану країну", а відплачуватись Америці такими самими високими митами, які Америка встановляє на французькі товари. У внеску навіть виразно говориться про те, що сей новий закон має ввійти в життя тоді, як Америка буде виконувати заповіджені митові постанови, себто якби президент Гувер покористувався своїм правом піднести тарифу проти Франції.

З огляду на настрій у Франції можна сподіватися, що за внесок будуть голосувати всі партії. Декотрі посли однак радять уперед зробити відклик до президента Гувера.

ПРОТЕСТИ ПРОТИ ТАРИФИ ПО ИНШИХ КРАЯХ ЕВРОПИ.

ЖЕНЕВА. — У кількох містах Швайцарії відбулися великі збори купців і промисловців, на яких ухвалено резолюції з протестом проти американської тарифи.

БЕРЛІН. — У кількох німецьких газетах появились острі статті проти американської митової тарифи. Найбільші німецькі газети, як Франкфуртер Цайтунг, стоять на становищі, що американська тарифа пошкодить Німеччині. Промислова газета „Берґверкс Цайтунг" каже, що навіть низька тарифа, яку тільки може завести Гувер, мусить пошкодити Европі, а в дальшій мірі й Америці.

„Берлінер Цайтунг" однак закликає Німців до поміркования. Вона каже, що чутки про тяжкі наслідки тарифи сильно переборщені, та взиває Німців не піддаватись алярмуючій аґітації.

ПОПУСКАЮТЬ ЦЕНЗУРУ В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ. — Щоб доказати загранициці, що він не думає заводити в Румунії фашизму, румунський король Кароль приказав облекшити цензуру на газети та дозволити на публичні демонстрації. Мав він сказати, що газетам вільно навіть його критикувати. Демонстранти теж можуть демонструвати, навіть проти короля, і то перед його палатою, якщо тільки будуть придержуватися порядку й не бити шиб.

АНҐЛІЯ ПРО СВОЮ ПОЛІТИКУ В СХІДНІЙ АФРИЦІ.

ЛОНДОН. — Британський уряд видав збірку офіціяльних документів, які мають показати, яку політику думає переводити Анґлія супроти своїх кольоній у Східній Африці. Документи мають показати, що Анґлія хоче приготовити „дикунів" Східної Африки до автономії і думає се робити постепенним вихованням їх здібности до самоуправи.

НІМЕЦЬКИЙ СУДДЯ „СВІТОВОГО СУДУ" КРИТИКУЄ ЛІҐУ НАЦІЙ.

КЕНІҐСБЕРҐ (Східна Прусія). — У своїй промові перед зборами Німецького Товариства для Міжнародного Права проф. К. Шіклінґ, німецький представник у Світовім Суді, гостро критикував Ліґу Націй за її нездібність охороняти права покривджених. Бесідник називав Раду Ліґи Націй найбільше невідповідним органом у світі.

ЩЕ ОДИН ЗГОЛОШУЄТЬСЯ ДО ЛЕТУ ЧЕРЕЗ ОКЕАН.

ВІЛЯКУБЛЕ (Франція). — Французький летун Косте приготовляється тут до лету понад Атлянтик до Америки. Робить він тепер проби з видержливістю своєї машини. Косте думає вилетіти в дорогу при кінці сього тижня, як на це дозволить погода.

ЖИДИ ПОБИЛИ СЕЛЯНИНА ЗА ПРОТИЖИДІВСЬКУ АҐІТАЦІЮ.

БУКАРЕШТ. — У селі Ґалці, в Бесарабії, Жиди побили селян, котрі вели протижидівську аґітацію за приміром професора Куци.

Чотири Жиди напали на селянина Івана Костюка, одного з промовців, та побили його молотом по голові так тяжко, що Костюк помирає у шпиталі. Селяне збурилися жидівським поступованням а державна жандармерія поробила заходи, щоб охоронити Жидів від пімсти селян.

ПЛЯНИ АНҐЛІЇ СУПРОТИ ІНДІЇ.

ЛОНДОН. — Місцеві газети мають уже подати до публичного відома поради, які англійському урядови дає так звана Комісія Саймона на основі розсліду умов в Індії. Виходило би з тих вісток, що Комісія заявилася за те, щоб Індію перемінити на федерацію держав та за виключення Бурми з Індії. Покищо все те тільки чутки бесіт.

Професор Рошбрук Вилиемс, котрий недавно вернув з Америки, говорив у своїм відчиті, що в Америці є сильний настрій за Німеччину й Ірляндію та що наслідком сього Американці стоять радше за Індію, як за Анґлію.

КОНЯ КУЮТЬ, ЖАБА НОГУ НАСТАВЛЯЄ.

МОСКВА. — З приводу загально-европейської дискусії над американською тарифою московські газети доражують Европі купувати товари не в Америці, але в Росії.

Увесь гук, який газети зчинили зприводу німецько-російської конференції, вже вспокоївся, а конференція зачала говорити про тарифу оплат на німецькі товари, які Німеччина буде пересилати російськими залізницями до Китаю і Японії. Говорено теж про права німецьких горожан у Росії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ФИЛЯ ЗАВЕРТАЄ?

Підчас правиборів у стейті Ню Джерзі, що відбулися дня 17. червня, добився републиканської номінації на становище сенатора Двайт В. Моров. Хоча сей факт самий по собі не може мати широкого значіння, він викликав відгук у найдальших закутинах краю. Коли шукати за причиною сього явища, то треба її найти у відважному становищу, яке Моров заняв у справі прогибіції.

Як відомо, при послідних президіяльних виборах републиканська партія йшла під кличем прогибіції. Хоча край уже шумів про потребу поправити те лихо, якого наробила прогибіція, републиканський кандидат Гувер говорив тільки про ще краще виконування закона. Хоча по цілому краю народ бачив як на долоні страшні наслідки закона, мало хто з впливових політиків важився виступити з виразною думкою зміни закона. Всі були заголюкані впливами прогибіційних загорільців, зорганізованих довкола протестантських церков. Клерикальна організація Антисалунова Ліга була немовби диктатором політики. Проти неї не важився ніхто виступити. Кождий політик боявся пімсти завзятих клерикалів.

Моров зірвав з політикою вмивання рук від такої важної справи. Він ясно заявив, що стоїть проти прогибіції, що пора прогибіцію змінити, бо прогибіція шкідлива, бо американський народ прогибіції не хоче. Се був явний визов прогибіційним загорільцям, і Моров міг знати, що його за те жде. Антисалунова Ліга й инші організації загорільців не дали довго на себе ждати. Вони виступили проти кандидатури Морова з усею силою й заїлстю, на яку їх стати. Вся сила зорганізованого клеру станула проти його кандидатури. Здавалося декому, що кандидатура Морова пропала.

Прийшли правибори й принесли несподіванку. Вся опозиція Антисалунової Ліги та клеру не пошкодила Морови. При правиборах Моров дістав 417,000 голосів, зовсім „сухий" кандидат Форт 117,000, а колись „сухий", а нині „мокрий" Фрілінгайзен 47,000. Небувала побіда Морова розкрила те, що досі було тайною: брак впливу загорілих прогибіціоністів та злучених клерикалів. Побіда показала на значіння відважного й отвертого виступу за потрібну реформу.

Вона показує дорогу другим. Нині по всій уже Америці збираються політики заняти виразне протипрогибіційне становище. Ввесь страх перед Антисалуновою Лігою та подібними загорільцями пропав як страх перед забобоном. Край хоче зміни прогибіції, і починає про се говорити виразно. За якийсь час певно до чогось договориться.

Я. Дуб.

КОЛЄКТИВІЗАЦІЯ У СОЮЗІ ТА НА СОВІТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Коли компартія впевнилась, що така колєктивізація приводить лише до нищення худоби, що велика скількість нових колєктивів не мають ні належного інвентаря, ні навіть насіння на осінний засів, що значна скількість землі може лишитися незасіяною, а головне, що антисовітський рух по селах прибрав справді загрозливі форми, бо селяне почали нищити тисячами комуністів та прихильників колєктивізації, як також що цей рух вже перекинувся навіть в ряди червоної армії, то тоді вона видала рішучий наказ заборонити насильну колєктивізацію, як також припинити ліквідацію заможних селянських господарств.

Себто лише рішучий спротив більшости селянства та „селянські настрої" червоної армії вплинули на зміну політики компартії. Звичайно, вона не одмовилась від переведення колєктивізації взагалі, а буде її переводити більш обережно. Це видно з того, що компартія тішиться вже здобутими наслідками та сподівається таки добитися своєї мети протягом ближчих років. Будуччина звичайно, покаже, чи вдасться компартії усуспільнити рільничу продукцію до своєї загибелі, бо покищо колєктивізація охопила переважно ті незаможні селянські господарства, які справді при загальному становищу в Совітському Союзі мабуть не мають иншого виходу для свого поратунку, як за допомогою совітської влади добиватися піднесення власного добробуту шляхом обєднання в колєктиви. Проте нема сумніву, що заможні селяне та середники власне не мають особливої потреби та інтересу творити колєктиви, бо без тракторів та хліборобських машин сучасні совітські хліборобські артілі не можуть забезпечити заможнім селянам і навіть середнякам кращого добробуту, ніж той, яким користаються вони нині, обробляючи землю індивідуально.

Взагалі необхідно зазначити, що в Совітському Союзі з його пляновою господаркою панує величезний господарський хаос та що компартія час від часу, иноді досить несподівано, робить різкі кроки на ріжні боки. Захопившись ідеєю упромисловлення країни, вона наче в лихоманці бажає нагнати передовсім промислові країни Европи, а тимчасом занедбує належний розвиток рільничої продукції. Зновуж намагаючись усякою ціною усуспільнити сільське господарство, компартія своєю антиселянською політикою значно затримує також упромисловлення країни, бо за таких обставин певні галузі совітської промисловости не можуть як слід розвинутися з причин дуже пинявого поширення ріжних технічних культур. І справді всупереч твердженням урядової статистики, що сільсько-господарське виробництво вже досягнуло передвоєнного стану, у Совітському Союзі відчувається велика недостача не лише в шкірах, вовні, бавовні, цукрові, тютюнові та ріжних олійних рослинах, а також навіть у таких харчових продуктах, як хліб, масло, мясо, яйця, городина та садовина. Тимчасом передвоєнна Східня Европа, як відомо, вивозила щорічно коло 10 міл. тон збіжа, а також значну скількість лену, цукру, масла та инших хліборобських продуктів.

Самі совітські можновладці визнають, що урядова статистика дуже часто являється паперовою — себто не відповідає дійсности. Цей факт змушує нас обережно та критично ставитися до тих ріжноманітних даних, які начебто свідчать про успіх колєктивізації. Це тимбільше, що нині компартія знаходиться на передодні чергового зїзду, а тому партійні ватажки усякою ціною намагаються переконати членів партії, що заходи совітської влади у справі усуспільнення рільничої продукції привели до значного успіху. Всеж треба сконстатувати, що протягом останнього року сталося значне зрушення в розвиткові колєктивізації. Так в 1928. р. засівна площа колгоспів Совітського Союзу становила лише коло 1.5 міл. гект., в 1929. р. вона піднеслась до 4.3 міл. гект., а в 1930. р. виносить вже понад 35 міл. гект. В 1928. р. колєктивізація охоплювала всього 2% до усіх селянських господарств, а в 1930 вже 40% до 45%. Таксамо радгоспи поширили свою засівну площу з 1.4 міл. гект. в 1928. р. до 3.5 міл. гект. в 1930. р. Внаслідок цих змін товарова зернова продукція усуспільненого сектора (колгоспи та рагоспи) з 12 міл. сотн. в 1928. р. має піднестися в 1930. р. до 65 міл. сотн. або виноситиме коло 50% всього товарового збіжа.

Звичайно, колєктивізація поширюється на ріжних теренах Совітського Союза дуже нерівномірно. Так у Сибіри та Середній Азії і на півночі Росії вона охоплює всього 10% до 20% селянських господарств тоді як на Совітській Україні та Північному Кавказі і в зернових районах Росії охопила вже майже половину засівної площі. Наприклад, на Північному Кавказі усуспільнений сектор має дати в 1930. р. коло 75% товарової зернової продукції, а колєктивізація охопила понад 55% всіх селянських господарств. Таксамо на Совітській Україні вже сколєктивізовано коло 40% усіх господарств і до 50% засівної площі, тоді як в 1929. р. колєктивізація охоплювала лише 9% засівної площі та всього коло 10% господарств. Пояснюється це тим, що компартія намагається поширити колєктивізацію в першу чергу в зернових районах взагалі, а зокрема на Совітській Україні та Північному Кавказі, бо вони разом дають коло 50% всеї союзної товарової продукції збіжа. Нині на Совітській Україні нараховується понад 20 тисяч ріжних колгоспів, які охоплюють більш як 2 міл. селянських господарств із засівною площею коло 14.5 міл. гект.

Характеристично, що протягом минулого року на Україні з ріжних причин розпалося коло тисячі колгоспів. Можна припускати, що протягом біжучого року цей процес розпаду ще збільшиться, бо значна частина нових колгоспів утворилася не добровільно, а насильно. Проте не слід забувати, що ідея колєктивізації вже прищепилася в певних ґрупах українського селянства. Так підчас весняного засіву 1930. р. українські колгоспи засіяли коло 9 міл. гект., радгоспи до 700 тисяч гектарів, а індивідуальні господарства лише понад 7 міл. гект. На Україні колєктивізація поширюється найбільше у південних степових округах, де вона охоплює понад 55% господарств із засівною площею більше 52%, далі на Правобережжі до 45% господарств і коло 40% площі, на Лівобережжі понад 35% господарств і майже 30% площі і нарешті у північних лісових округах колгоспи охоплюють 15% господарств із засівною площею понад 10%. Таке нерівномірне поширення колєктивізації на Совітській Україні пояснюється тим, що компартія дбає про утворення переважно зернових колгоспів, які звичайно значно лекше та головне доцільніше орґанізувати в зернових районах.

Ми вже зазначували, що колгоспи обєднюють в першу чергу незаможніх селян. І справді 1930. р. в українських колгоспах було всього до 20% селян середняків, а решта 80% складалася з незаможніх селян. Протягом останнього року відсоток середняків безперечно збільшився, бо в 180 адміністративних районах) на Совітській Україні нараховується 580 районів) переводиться т. зв. суцільна колєктивізація, себто ці райони в першу чергу призначені для переведення усуспільнення рільної продукції. Отже по цих районах колгоспи мають охопити всі селянські господарства без виїмку. Колиж селяне середняки або заможні не бажають вступати до колгоспів, то їх переселюють за межі України. Нині вже є понад 10 районів такої суцільної колєктивізації (переважно в округах Херсонській, Миколаєвській, Одеській, Черкаській, Сумській та Харківській). По цих районах колгоспи охоплюють від 60 до 80% усіх селянських господарств.

Разом з тим необхідно зазначити, що раніше колгоспи були дуже дрібні, а саме з засівною площею пересічно від 100 до 200 гект. Нині робляться заходи до злиття чи до обєднання таких колгоспів у великі колєктивні господарства з засівною площею від 400 до 500 гектарів. Таксамо уживається ріжних заходів до перетворення товариств спільної обробки у хліборобські артілі та комуни. І справді хоч і повільно, але безупинно відсоток останніх все збільшується. Так в 1928. р. комуни складали лише 2.4% усіх українських колгоспів, артілі до 20.5%, а товариства спільної обробки землі 77.1%, в 1929 р. комуни 3.7%, артілі 21.9% і товариства спільної обробки 75.7%, а в 1930, р. комуни вже 10.1%, артілі 27.4% і товариства 62.5%. Цей процес зросту вищих форм колгоспів відбувається повільно тому, що селяне переходять до них лише тоді, як спроможуться здобути трактора, ріжні хліборобські машини, а також вже розпоряджають матеріяльними засобами для будови власних млинів, молочарень, маслозаводів, сироварень, олійниць та инших промислових підприємств. Зрозуміло, що за таких обставин примітивний зерновий колгосп перетворюється у вищі форми сільсько-господарського виробництва.

Абстрагуючи від тих соціяльно-політичних міркувань, якими керується комуністична партія у своїх заходах усуспільнення рільничої продукції, а розглядаючи процес радикальних змін у сільсько-господарському виробництві на Совітській Україні переважно з господарського боку, необхідно сконстатувати, що під пануванням пролетарської диктатури на Україні відбувається відродження тих середніх культурних хліборобських підприємств, які були знищені підчас аґрарної революції. Колиб цей процес колєктивізації незаможних господарств відбувався добровільно, а разом з тим совітська влада не руйнувала инших селянських господарств, то сучасні зміни у системі хліборобської продукції можна би було признати навіть позитивними та доцільними. На жаль, так воно не є в дійсности. Навпаки, українське селянство, яке вже перебуло чимало всяких експериментів під пануванням польсько-московських дідичів, примушене перебути ще один жахливий експеримент будування соціялізму в аґрарній країні.

Звичайно, ми не знаємо, як ще довго протримається пролетарська диктатура на Сході Европи. Тому саме лише будуччина покаже, чи вдасться компартії цілком знищити приватні господарства взагалі та перетворити їх у ріжні колгоспи. Проте нема ніякого сумніву, що до 1933 р. всупереч совітським плянам цього не станеться, бо не кажучи вже про ріжні труднощі технічні, фінансові та побутові, як також про рішучий спротив значної частини селянства, совітська влада до того часу не розпоряджатиме відповідною скількістю тракторів та хліборобських машин навіть для належної орґанізації вже існуючих колгоспів. Себто можна думати, що протягом ближчих років компартія, рахуючись також з господарською та харчовою крізою в країні, змушена буде переводити колєктивізацію більш повільно та обережно. Крім того темп колєктивізації досить щільно повязаний з переведенням в життя пятирічного господарського пляну упромисловлення Совітського Союзу. Але доля такої колєктивізації залежить у великій мірі і в першу чергу від того становища, яке буде займати до неї червона армія.

(Конець).

Іван Вазов.

ДЯДЬКО ЙОЦО ДИВИТЬСЯ.

Коли згадаємо наших батьків, свояків, які перенеслися на той світ іще перед визволенням рідного краю, заки заблисли солодкі проміні свободи, часто нам приходить на думку, як то вони счудувалися би та зраділи, колиб якимсь чудом пробудилися з вічного сну в своїх гробах, вийшли відтам на білий світ і глянули довкола себе. Як їх одурманило би це все незнане, неправдоподібне в житті, що було би довкола них і в котрім вони почувалися би чужими!

Одначе вони не воскреснуть, ці нещасні рідні нам душі, щоби радіти красою свободи, на яку ми глядимо власними очима рівнодушно. А вони цього не здогадувалися в своїй найбуйнішій уяві...

Ні! Вони не воскреснуть. Ніхто з нас не воскрес іще!

— — — — — — — —

Та був один, що помер був на передодні війни за визволення. І він воскрес — ні — йому могло здаватися, що він воскрес, бо бачив свобідну Болгарію, а не зазнав таких розчарувань, як ми живі, котрі бачимо...

То був вісімдесять чотиролітній дядько Йоцо.

Жив у верховинському селі. Було там усього кільканацять хат, у затишному плаї Старої Планини, понад Іскерською Клисурою.

Цей дядько Йоцо звичайна, але духово розвинена людина, жив тяжким життям невільника, з усіми його тягарами, страхіттями та безнадією. Стрінуло його нещастя, що в шістьдесять четвертім році втратив несподівано зір у рідному селі, перед самою російсько-турецькою війною.

Він остав при житті, але помер за життя для світа з невтишним глибоким бажанням: побачити „болгарське". Так він називав свобідну Болгарію.

В його душі жили образи сумного минулого. В його старій а добрій памяти кружляли цілі рої споминів із невільницького життя, спомини жахливі та лихі. В думках бачив ясно те, що оглядав очима колись. У темряві, що окутувала його, виразно бачив червоні фези, завої, батоги, диких Турків із страшними лицями; одну довгу невільницьку ніч, без проблеску радости та надії, в ній родився і в ній помер.

— — — — — — — —

До тої недоступної тоді балканської пустині відгомін війни слабо лише дійшов. Війна майже скінчилася і не далася чути навіть відгомоном громів, у неприступній Іскерській Клисурі.

Болгарія освободилася. І дідо Йоцо був свобідний — йому тоді сказали це.

Одначе він був сліпий, не бачив тієї свободи, ані не міг її відчути в чімнебудь.

Свобода для нього була з словах: Турків уже нема!

І він відчував, що їх уже нема. Але він бажав бачити „болгарське", щоби радіти ним.

У своїх сусідах, селянах, у їх розмовах, у їх думках, у їх буденніх журбах, він не відчував нічого дуже нового. Все тісамі люди, тісамі пристрасти, тасама ненависть, тасама нужда, як колись. Він чув у тій забутій світом і людьми закутині, в коршмі тойсам галас і сварки, тісамі сільські сплетні, цю саму боротьбу з невзгодинами та з природою.

— Деж „болгарське" — питався счудований, як сидів у тіни зелених кривих дубів, глядів мрійливо, без життя, у далечінь.

Колиб у нього був зір, то полетів би ген далеко, як орел, щоби побачити, як виглядає новий світ.

— Тепер то вже треба би мені очей! — думав із жалем.

Бачити вільну Болгарію, ця думка ніколи не кидала його. Ця думка заслонювала йому всі инші: шум окружаючого його життя був для нього рівнодушний, не брав у ньому участи — все це було таке маловажне, таке маловартне і таке буденне! Боявся вмерти, заки зрозумів би, що це таке „болгарське", а ще більше втратити розум зі старости, заки пізнав би це щось чудове...

— — — — — — — — — —

Раз — пятого року після визволення — розійшлася по селі чутка, що прийде, хто там знає чому, начальник повіту (околії).

Заворушилося село на цю вістку.

Сильніще забилоєя тоді також бідне серце дядька Йоца, душа його раділа від солодко филюючого зворушення, якого досі ще був не зазнав. Тепер то направду вже побачить „болгарське"! А саме побачить того начальника!

Допитувався, щоби зрозуміти, що то за знатний чоловік. Селяне, що ліпше розумілися, сказали йому, що начальник то наче каймакан, наче баша.

— Але болгарський баша? — питається він, задиханий від схвилювання.

— Болгарський, якийжеж би? — відповіли йому.

— Чи то наш? Болгарин? — питається знову счудований.

— Ти хотів би, щоби то був Турчин, дядьку Йоцо — відповідають йому співчуваючо селяне, що віддавна вже бачили і повітових начальників і инших великих людей у Враці, бо ніхто з них не був ще в Софії.

Одначе дядько Йоцо не вдоволяється тою відповідю; він допитується, як начальник зодягнений, як ходить, чи має шаблю? Відповідають йому:

— Так, має шаблю.

А він зітхає з радости:

— Побачу його, як прийде — думає його стара, дріжуча голова.

— — — — — — — — — —

Прийшов начальник і задержався у Денків. Денкова хата була наче найпоказніша в селі, з невеличким поверхом, підмащена глиною, з віконцями, з яких одно мало навіть шиби, з вузкими східцями з надвору. Село призначило цю хату для приняття знатного гостя.

Пішов і дядько Йоцо до Денкової хати, застукав палицею в плетені ворота та сказав:

— Денку, чи тут є гість?

Денко, як побачив його, нахмарився.

— Тут, дядьку Йоцо. За чим приходиш? Начальник змучений, дай йому тепер спокій.

— Алеж скажи йому, щоби вийшов на хвилиночку! — сказав старий тай стукає палицею по подвірю, йде до сходів, що ведуть на поверх.

— Чому ти такий впертий? Для кого тай навіщо шукаєш начальника — питає господар.

— Для нікого, для себе самого, от так... Скажи йому, що дядько Йоцо, сліпий, хоче його бачити.

— Бачити його? — усміхається жалко Демко тай каже: побачиш його так, як побачиш своє лице в криниці.

Але дядько впирається. Стукає вже по першім ступні сходів палицею. А стара його голова трясеться.

Господар пішов до начальника, щоби сказати йому, що за ним допитується здитинілий, сліпий старець.

— Чого хоче? — питається начальник.

А як Денко сказав йому, додав:

— Щоби бачити мене?... Сліпий, кажеш?

(Кінець буде).

— Мамо, чи ти направду любиш мене?
— Так, дитинко.
— То ти повинна вийти за цукорника з нашої вулиці.

Достаточна причина. — Чому ти зірвала з Богданом?
— Був занадто товстий, не влазився під ліжко, коли мій чоловік приходив додому.

Однакові бажання: Урядовець: Пане директор, я хотів би нині піти на похорон моєї тещі.
Директор: Я також!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКІ ПЛАСТУНИ В АМЕРИЦІ: ДОПОМОЖІТЬ!

Всі старокраєві часописи, а з ними й наша „Свобода", помістили заклики до збірки на будову **Дому Українських Пластунів у Львові.**

Кожде число старокраєвих газет приносить тепер списи імен жертводавців, котрі поспішилися з датками на ту гарну ціль. Г наше американське **Обєднанне** вислало вже рівнож двома наворотами жертви на будову того дому. Жертви ті не були великі, бо наше громадянство досі не відгукнулося на ту ціль.

Москвофіли викинули наших пластунів з Ставропигії, де містилася пластова домівка. Громадянство зареаґувало на це так, що почало складати жертви на будову власного пластового дому.

Кождий з нас знає, що значіння виховання. Як виховаємо добрі діти, то матимемо з них потім добрих громадян. Як виховаємо діти в українськім дусі, то з них будуть добрі Українці. А завданням пласту є саме виховання молодого покоління. Ми бачимо на власні очи, як дбають Американці за своїх пластунів (Scouts). Тому було би дуже гарно якби і американські Українці причинилися до будови домівки українських пластунів у Львові. Це був би доказ, що у нас ще українське серце і розуміння важної справи. Тут в Америці є богато українських хлопців, що належать до пласту (Scout). А тому, що одною з цілей пластуна є зробити щось доброго — вони могли би зробити тепер богато доброго, коли би так малесенькими датками могли допомогти своїм братам за океаном здвигнути свою домівку. Жертви могли би жертводавці пересилати до Обєднання в Філаделфії, або до кооперативного Банку Дністер у Львові, вул. Руська 20 — на вкладкову книжочку ч. 15000 — на Пластовий Дім у Львові.

О. Мельник,
Ню Кестл, Па.

—o—

ЛЕМКИ І ЇХНЯ СВІДОМІСТЬ.

Слідкую за кождим числом „Свободи" і боюся, щоб якого не пропустити. Бо це одинока розрада для нашого робітника-імігранта отака ґазета, яка нам приносить стільки цікавого про наше життя тут в Америці й там у далекім ріднім краю.

І тішить мене, що наш працюючий нарід підноситься і росте в силу. А вже найбільше радує мене та дорога мені Лемківщина, з якої походжу. Я прямо зідаю кожду новинку, що походить з моїх рідних сторін. Вони то найбільш милі моєму серцю. Так воно є і на те нема ради.

От і тому наповнилося моє серце великою радістю, коли я прочитав про ту робітницю, про ту дівчину з нашої Лемківщини, що хоч тут ще не довго живе на американській землі, а так вміло й отверто вміла постояти за наше українське імя.

Так зробила дівчина, яка прибула до Америки вже по світовій війні. Видно, що привезла з собою доброго народнього духа до Америки. І честь їй за те, що не подарувала свого й апелювала аж до Вашингтону, щоби примусити урядників, щоби її вписали на горожанських паперах, що вона є української народности. Так поступила дівчина. А як поступають ще тисячі Лемків, які живуть в Америці чи в Канаді вже десятки літ? Чи не бачимо, що нам на сором є ще між ними так богато наших Лемків, до яких не доходить ніяка просвіта й які коротають свій вік у темноті, або в москвофільськім багні?

От тут у Торонто є повно наших Лемків, які ще й досі не знають, що відповісти, коли їх хто спитає, якої вони народности. Вони називають себе „греко-католиками," або „православними, а деякі вже й Чехословаками.

Москвофільська аґітація наробила між Лемками рівнож великого баламутства. От тому то треба виконстатувати такі випадки як той з Марією Чомко з Лемківщини для освідомлення наших тутешних Лемків.

Василь Челюк,
Торонто, Онт.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Вертеп наших днів.

Виходить, що треба кождому з цікавих спішитися, щоби побачити виставу **„Вертеп наших днів"**, бо наші гості зі Львова мусять їхати за кілька днів у дальшу дорогу, щоби дати ще вистави по инших більших містах Америки.

Вистава та була довгий час сензацією рідного краю. І не диво, бо представлені в ній особи, які добре відомі нашому громадянству і які відгравали чи відграють визначну ролю у нашім національнім життю.

А що все те повне гумору й сатири, то не диво, що всі вистави переповнені цікавою публикою.

В суботу буде одна така вистава в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку, а в неділю буде їх дві в Нюарку.

—o—

БЕРВИК, ПА.

Український День.

Ціла наша громада зацікавлена Українським Днем, який відбудеться дня 29 червня в Сан Сусі парку. Громада возьме участь у тім святі разом з своїм хором. Думаю, що також само повинні зарядити й инші дооколичні громади, бо Український День буде величавою національною манифестацією Українців з повіту Лузерн.

Дотого дохід з того свята призначений на будову Українського Народного Дому і на політичних вязнів, себто на дві добрі цілі.

З того треба виносити, що свято випаде гарно.

Бервіцький.

NANTICOKE, PA.

A Fine Ukrainian Musical Exhibition.

Ukrainian singer gets wonderful applause at the Nanticoke High School.

In observance of the 15th anniversary of the Ukrainian St. Nicholas Church a concert was held on Sunday, June 15, at the Nanticoke High School Auditorium with the following program:

1. An address of welcome by Rev. Philip Grushetski.
2. The Choir from above named church sang "America" in the English and Ukrainian languages, followed by several more Ukrainian Folk Songs.
3. Mme. Katherine Hnatkiw, a noted Ukrainian singer of Rochester, N. Y., made her appearance amidst a great applause. After singing several Ukrainian songs so great was the applause that she had to make her return to the stage. On her return to the stage she was presented with a beautiful bouquet of roses. With the numerous requests in her favor the choir is compulsed to have her sing at their next concert which will be held in the next five or six months from now.
4. Michael Franko, a Ukrainian violinist of Nanticoke, was next heard from. He played "Old Refrain" and "Souvenir" which also received a great applause.
5. Prof. Herman, a Ukrainian, who is a teacher at the Wilkes-Barre High School, gave a brief speech in the English language, about our people.
6. On the closing number the choir was again heard rendering the Ukrainian national athem.
7. Mr. Krakowsky, chairman of the Ukrainian National League of Luzerne County, spoke a few words on the Ukrainian Day to be held at San Souci Park, June 29, 1930.

M. B.

— Мамо, чому ти в медалiону носиш татове волосся?

— Щоби памятати, що татко колись мав волосся.

—o—

Селянин обезпечився від огню й питає аґента:

— А скільки я дістав би, колиб завтра згоріла моя хата?

— Бодай зо три місяці, — відповів аґент.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ДАР ЛЮБОВИ ДЛЯ РІДНОГО КРАЮ.

На поклик Українсько-Американської Греко-Католицької Дієцезії в органі „Дзвін" зложили:

І. Парохія в Нантікок, Па., на інвалідів.

Перша збірка, котрою на заклик місцевого пароха о. Грушецького занялись Іван Велгош і Катерина Сьома: М. Семчишин 2 дол.; по 1 дол.: о. Ф. Грушецький, Анна Бойко, В. Крайківський, В. Дзера, Катерина Сьома, М. Лизогуб, М. Грещук, Я. Мекелита, Л. Велгош, О. Вдовичук, М. Шура, Т. Бабак, П. Маціборський, Я. Савчук, Н. Петляк, Ів. Миколайчик, О. Дідик, М. Савчук, Т. Целен, К. Вітушинський, В. Парцель, Н. Наміснак, Н. Сарновський, Ів. Велгош, Марія Семчишин, Н. Вовк і Д. Джочка; по 50 цнт.: Ю. Велгош, М. Велгош, Ів. Плекан, В. Стефунько, О. Дацко, М. Джинджеровський, і Анастазія Гулик. — Разом $33.00.

Друга збірка на спільним свяченім, даним співацьким кружком. Збіркою занялись пані: Вовк, Савчук і Сьома.

Зложили: Й. Сивик $2.00; по $1.00: о. Ф. Грушецький, Цицилія Сивик, Й. Сивик, П. Головей, Олеся Головей, П. Маціборський, П. Пшик, О. Вдовичук, М. Канцирук, Д. Білий, Марія Біла, Т. Бабак, Г. Велгош, Я. Савчук, Т. Целен, Н. Вовк, В. Дзера, Ол. Дзера, А. Вовкович, Кат. Серновська, Марія Семчишин, М. Савчук, В. Парцель, І. Бабій, К. Вітушинський, А. Сьома, О. Мориког, І. Плекан; по 50 цнт.: Д. Джочка, І. Кость, В. Стифунко, Зофія Гук, Ол. Наміснак, Марія Морикот, Марія Велгош, Катерина Білецька, Ольга Семчишин, Н. Гулик, М. Калина, Текля Гайдук, Н. Сивулич, Дом. Савчук, Ан. Вовк, Катерина Сьома, М. Семчишин, Ан. Сивик, Ю. Франко, М. Целен; по 25 цнт.: А. Вдовичук, С. Тичинська, М. Велгош; по 15 цнт.: Н. й І. Колотило і двох других. — Разом $40.45.

Разом з обох збірок виносять жертви Дару Любови від парохії в Нантікок, Па., $73.45.

II. Парохія в Питсфілд, Масс.

Жертви зібрав о. Микола Левицький. Жертвували по $1.00: Гр. Заверуха, Дм. Соколовський, П. Єремій; П. Данилів 60 цнт.; по 50 цнт.; О. Єремій, Ю. Спасик, К. Копичак, П. Єремій; М. Козак 35 цнт.; по 25 цнт.: Г. Соколовський. І. Семенів, П. Шульган, М. Мункевич, А. Никорчук, С. Антонійчук, Д. Стефанюк, І. Антонійчук, а дрібними датками $1.05. — Разом $9.00, котрі розділено так: $4.50 на сироти, а $4.50 на інвалідів. Крім того зібрав о. М. Левицький в церковній галі дрібними датками на Рідну Школу $3.05. Отже Дар Любови з Питсфілд, Масс., від парохії виносить $12.05.

III. З Шенандоа, Па., прислали на Військову Організацію по 1 дол.: П. Онисик і Іван Чорний.

Гроші від повисших місцевостей в сумі $87.50 відослала Дієцезія до краю через Обєднання. Крім повисших зголосилось кілька инших парохій, котрі повідомляють, що ще збирають жертви Дару Любови. Як тільки їх пришлють, то оголоситься і перешлеться до Рідного Краю.

о. Йосиф Пелехович,
Адміністратор.

Юнак (гарний з лиця, до дівчат, що підсміхаються з нього): Не насміхайтеся, мої пані з мене. Хлопцем я був дуже гарний, але цигани викрали мене моїм батькам і підміняли мене.

—o—

Готелевий гість: Перепрашаю, пані, чи ви не будете тая сама пані, яку я вчора вечером поцілував на сходах?

Пані: Перепрашаю, а в котрій годині було це?

—o—

— Знаєш, що я хотів би мати якийсь бізнес у підбігуновых околицях!

— Чому?

— Алеж бо ти недогадливий. Таж там є шість місяців день, а шість місяців ніч. Приходить до мене хтось із векслем, який я маю викупити, а я до нього: Прийдіть, будь ласка, завтра рано.

Геста Торнекіст.

З ПРИЧИНИ ЩО ДІМ МАЮТЬ РОЗВАЛИТИ.

Настали тяжкі часи, дуже тяжкі. А сталося це недавно тому, таки якось тут.

— Мусимо зліквідувати нашу філію, — сказав торговець паперу Животик.

Коли хто ліквідує філію, то рад би випродати, що має на складі. Вивішує оголошення: „Загальна випродажа по знижених цінах!" Та останніми часами так богато купців повивішувало такі оголошення. Щоби звернути більшу увагу на своє оголошення, Животик виписав:

„З причини валення дому продаємо нижче власних цін товари нашого складу: папір, контові книжки, почтівки, вотерменівські ручки до наповнювання, шкільні записники і т. д."

— Так, так — подумав письменник Безгрішний — хочуть валити цю стару рудеру? Шкода! То я мусітиму йти аж на Залізничу площу, коли потребуватиму паперу для рукописy.

Пішов у крамницю Животика та купив собі стільки паперу, що вистарчило би на написання яких пятьох двотомових повістей.

Вдовиця Щасна поспішила купити кілька тузинів шкільних зошитів для своїх дітей. Крамниця добродія Животика замітно прорідла.

В тімсамім домі було ще кілька крамниць. Затривожені Животиковим оголошенням, старалися повинаймати крамниці в инших домах. Торговець ґросерні мішаних товарів Гірний, стара панна, Перла, що продавала тютюн і цигара та капелюшниця Суха розвішали оголошення, що зачиналися таксамо, як Животикове оголошення: „Тому, що каменицю будуть валити..."

Довколичні люде говорили як про щось порішенного, що гарненький, старий дім буде розвалений. Одні одних допитувалися, чи на його місці побудують банк, музей, хмародер чи уладять спортовий майдан.

Менш-більш в тімсамім часі в міській раді, у будівельному відділі, ухвалили розвалити старий дім, що належав до міста, таки на тімсамій вулиці. Припадково був це дім сусідній з домом, у якім Животик мав крамницю. А в тім домі жив письменник Безгрішний. Щоби збити з пантелику своїх вірителів, він обшкробав число дому, що вже й так давно було облізло від непогоди.

Якось раз стрінув Безгрішний відділ робітників у своїх сінях.

— Маємо розібрати цей дім — сказали вони. — Це має бути дім із числом 57. Та ми ніяк не можемо найти такого числа.

— Це не цей, а сусідній дім мають валити, — сказав письменник.

І він показав на оголошення, вивішене у вікні Животикової крамниці.

— Ах так, самособою. Дякуємо дуже.

Робітники повилазили на крівлю та стали здирати дахівку.

Валити дім поручила була міська рада дуже енергійному підприємцеві. Скорше ніж до одного місяця не остав камінь на камені з дому, що в ньому Животик мав філію своєї крамниці.

Власник розібраного дому від кількох місяців є за кордоном. Він виїхав собі спокійненько, бо обезпечив дім від огню, крадежі, екзекуції й ин.

Одначе не обезпечив від розвалення. Хто мусітиме заплатити за дім розвалений так помилково, це порішать щойно пізніше. Таж параграфів є доволі, щоби рішення — відтягнути.

МИ РОЗІЙШЛИСЬ.

Ми розійшлись, я знаю сам,
Що, видно, так судилось нам.
Але повір, що образ твій
Ввесь вік буде в душі моїй.
Твої уста, очей магніт
Зо мною будуть вічно жить.
А хвилі ласк твоїх ніжних
Чи зможу я забути їх?
Повір мені, ніколи ні!
— Вони мої, вони в мені.
Як найдорожчий із скарбів,
Аж до останніх моїх днів
Я збережу в душі моїй
Ці хвилі ласк і образ твій.

П. Т.

ПИСЬМЕННИК, ЩО НЕ ВМІЄ ПИСАТИ.

Гяльмар Берґман належить до найпопулярніщих письменників Півночі. Театральні песи Берґмана (родом Шведа) грають із великим успіхом у цілій Скандинавії. Та Берґман цікавий письменник — він ніколи не бере пера в руку та каже, що він не вміє писати, а навіть підписатися. Трапилося, що Гяльмар Берґман мав відібрати в копенгаґськім банку грошевий лист. Та йому прийшлося дуже тяжко підписатися і підпис відомого письменника виглядав так, що касієр не міг відважитися виплатити йому гроші. Щойно оглянувши Берґманів пашпорт, виплатили гроші. Берґман сказав інтервюверові, що він не в силі відчитати ніодної стрічки, яку напише. Тому ніколи не розлучається із своєю машиною до писання. Бере її з собою навіть тоді, коли йде в гості, або у каварню. Коли йому прийде якась думка до голови, то він не записує її собі, як це роблять інші письменники, лише біжить до передньої кімнати, хапає мерщій свою малу машину до писання та пише, що прийшло йому до голови. Берґман сподіється, що за його приміром підуть небаром усі письменники. Письменник, що пише пером, буде небаром таким незвичайним явищем, як подорожній, що їздить почтовим возом. І це матиме ще той добрий наслідок, бо фабрики фабрикуватимуть більше машин. Колиб машину до писання були люди придумали вже давно, то напевно такі славні й продуктивні письменники як нпр. Діма або Бальзак були би написали ще більше творів, бож писання пером забирало їм богато часу. Нинішня модерна людина взагалі не розуміє, як Діма або Евген Сі могли звичайним або й гусячим пером написати сотки повістей.

ПРОТОКОЛ

НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА,

яке відбулося в днях 17—20 лютого 1930 р. в домі У. Н. Союза, 81—83 Ґренд вулиця, Джерзи Сіті, Н. Дж.

(Продовження).

(26)

Щодо закиду про оголошення, то треба знати, що оголошення це є головне жерело приходу адміністрації. Не будь оголошень, то за членську оплату одного цента за ґазету було би неможливо її видавати. Про те вже стільки разів говорилось і від многих літ повторяється, що всі вже повинні це знати. Та, на жаль, тих оголошень зовсім нема забогато. Біда в тім, що тому, що наш орґан є ґазетою не льокальною, але такою, що розходиться по всій Америці, тому брак у ній добрих льокальних оголошень, які можуть давати наслідки в місці і які є ліпше платні; а дістаються лише загальні оголошення артикулів всюди знаних і всіми оголошуваних, або нащось таке, що можна полагоджувати почтою і що на нашім оголошенню виключно не опирається, і тому є менше платні. Біда ще й у тім, що такі оголошення є потрібні звичайно під неділю, коли люде можуть мати більше часу їх читати. До того і наші, так звані братські оголошення, бажані є на той сам час. Число, яке попалося в руки пану радному Слободянови, є якраз тим числом, що приносить майже цілотижневий прихід за оголошення чужі і свої. Зате проситься поглянути на якінебудь числа з понеділка, або з иншого дня першої половини тижня, то воно представляється зовсім инакше, бо в нім не буде навіть повної одної сторони оголошень. Оголошень нема забогато, а й тих не легко дістати. А з огляду, що це є головне жерело доходу, яке уможливлює видаваннє органу, то й нема рації на них нарікати. Коли порівняємо читний матеріял з оголошеннями якоїнебудь иншої газети, то переконаємося, що закид, начеби „Свобода" мала забогато оголошень, пропорціонально до читного матеріялу, є невірним.

У відповідь гол. радному О. Питлярови завідатель Петро Мацийовський подає, що передплатників „Свобода" має дуже мало, а тираж, себто скількість кожного друкованого числа, сягає під цю пору 15,600.

Щодо запиту д-ра Клима, пояснює, що „Свобода" розходиться в незначнім числі по стендах, через кампанію, звану „Метрополітан Нюс Стенд".

В справі підмоги рідні по бл. п. С. Ядловськім забрав слово ще гол. фін. секретар, Роман Слободян, і заявив, що хоч покійного вважалося загально богатим чоловіком, тому, що він стало працював і дуже ощадно жив, однак по смерти показалося, що це була мильна опінія. Покійний оставив дуже мало асекурації поза тим, що мав у Союзі, дещо готівки у вірителів і обдовжені малі праперти: дво-фамілійний дім в Елизабеті. Гроші, які взяв з собою на дорогу, захопили тамошні власти, а те, що осталося в Америці, також підпало тутешним властям до упорядковання, так, що дійсно вдова і син осталися на той час без усяких засобів і поміч була конечна.

Контрольор Гр. Пипюк заявляє, що з відповідей є вповні вдоволений і ставить внесеннє, щоби звіт тимчасового завідателя приймити так, як був зложений. Внесеннє це, поперте контрольором д-ром Клодницьким, одноголосно ухвалено.

Дискусія над звітом Головної Контрольної Комісії.

Гол. містопредсідатель, Василь Гришко, питає, скільки разів і коли відбувається контроля, тай завважує, що давнїше контролі відбувалися частіше.

Д-р Микола Клим, гол. радний з Сейнт Луіс, Мо., питає, в який спосіб переводиться контролю.

Відповідає голова Г. К. К. Онуфрій Шараварко і пояснює, що вже від довшого часу контроля відбувається два рази в році і кождим разом цілий тиждень. Давніше контролі відбувалися по три або й чотири рази в році, але зате вони були коротші, бо тревали лише 3 або 4 дні. Та в ті часи контрольованнє було инакше як тепер. Не було такого поширеного діловодства і книговодства, отже й не було що довго контролювати. Нині і цілого тижня не забогато, щоби все як слід провірити і скласти справозданнє. Заявляє, що не в тім річ, щоби на кошт орґаніаації часто до головної канцелярії приїжджати, але в тім, щоби, хоч рідше, та зате докладно стан маєтковий орґанізації провірювати. Фактом є, що й державні контролі, які складаються з рахункових знавців, не відбуваються частіше як раз на рік і займають по кілька тижнів за кождим разом, а многі більші фінансові інституції контролюються не поверховно й часто, але раз в рік, та зате докладно. Щоби точно зясувати, що саме трох контрольорів цілий тиждень у головній канцелярії робить, то це було би може задовго. Та щоби всі інтересовані могли виробити собі точне понятте про контролю, то треба сказати, що праця контролі складається головно з провірювання стану каси, обчислюваннем, скільки гроша в часі від останньої контролі мало до каси вплинути, а скільки і де знаходиться. Треба провірювати приходи і розходи, та не лише суми, але і їх правність. Деякі обчислення робиться поодиноко, а деякі муситься робити в двійку, або і спільно всіма трома контрольорами, послугуючися ще й машинами до раховання. Як щось не є усім членам контролі ясне, то засягається інформації від секретарів. В потребі переводяться спільні засідання і дискусії. Обрахувавши стан каси, провірюється докладно, де знаходиться маєток зложений. Провірюється банкові книжки, які предкладає касієр, і всі спільно переглядають так звані „секюрітіс" в банку, там, де вони переховуються. Голова Г. К. К., О. Шараварко, звертає увагу, що теперішна Г. К. К. складається в більшости з членів, у тім контрольованню вже вправлених і з системою книговодства головної канцелярії обзнакомлених ще з попередної каденції, тай тому тиждень на цю роботу вистарчає. Звертає увагу, що тому на вступі підчеркнув, що контроля відноситься передовсім до фінансового діловодства, бо при контрольованню ходить передовсім о маєток і його оборот. Щодо рекорду членів, то звертається увагу, чи їх ведеться в порядку, тому, що на рухови членів, до певної міри, опирається рух каси і діловодство рекордове є з фінансовим тісно звязане. Однак гроші є тим, що рахується і контролюється тай тому час контролі займають передовсім справи фінансів організації. Одного разу наша контроля відбувалася рівночасно з контролею державною і можна було запримітити, що тактика обох була однакова: майже під нождим оглядом і тому контрольна комісія уважає, що як під оглядом часу так і способу переводження контролі робиться все, що для безпеченства майна і доброго стану діловодства головної управи є потрібним.

На внесеннє гр. Василя Гришка, поперте д-ром Климом, формально ухвалено приймити звіт Г. К. Комісії так як був зложений, з уділеннєм вотум довіря.

(Дальше буде).

Батько: Я виробляю собі думку про людину все з першого враження і ніколи не помилився досі.

Малий Івась: А яку думку мав тато, коли побачив мене перший раз?

—o—

Вилічений. Вона: Колиб я нараз впала зомліла на землю й вже більше не піднеслася би, то що ти зробив би, Юрку?

Він: Не знаю, серце, гадаю, що я збожеволів би.

Вона: Так? Та чи ти ще раз оженився би?

Він: Ні, аж так страшно я не збожеволів би!

—o—

Дипльомат. Жінка (до чоловіка): То ти так важишся приходити до дому!? Таж ти цілком пя. . .

Чоловік (перебиває): Пяний, коли дивлюся на твоє гарне личко, моя дорогенька!

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СЗОБОДА".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".